
Tal av **Milosz Swiergiel, nationellt ansvarig för IFMSA-Swedens arbete för mänskliga rättigheter och fred**, under IFMSA-Swedens demonstration för papperslösas och asylsökandes rätt till vård i Göteborg, lördag 5 april 2008.

På läkarutbildningen lär jag mig att ställa de rätta frågorna för att utreda patientens medicinska behov. Men jag vet att jag ibland kommer förväntas ställa helt **andra** frågor först. **Ibland**. För att ta reda på om patienten är papperslös eller inte. Sedan förväntas jag behandla denne patient - som tillhör samhällets mest utsatta och marginaliserade grupper - annorlunda än övriga patienter. Jag förväntas neka den vård som jag bedömer att människan framför mig behöver.

Men jag, och många studenter och yrkesverksamma inom vården med mig, **vägrar** acceptera att sådana **inhumana** uppgifter åläggs oss!

Samtidigt med oss demonstrerar idag våra vänner runt om i Sverige. I Malmö, Linköping, Stockholm, Uppsala och Umeå manifesterar vårdpersonal och vårdstudenter sitt missnöje med den lagstiftning som reglerar vård för papperslösa och asylsökande.

Sedan knappt fem veckor tillbaka pågår också en namninsamling för att **alla människor – inklusive** papperslösa och asylsökande – ska ges **laglig rätt till vård på lika villkor**. Hittills har drygt 2.500 namn samlats in bland vårdstudenter och vårdpersonal och underskrifterna fortsätter att komma.

En av de grundläggande yrkesetiska principer som vi får lära oss under utbildningen är att vård ska ges utifrån medicinska behov...inte att sortera patienter efter antal siffror i personnumret. Vår yrkesetik infattar grundprinciper om att vi alltid ska trösta, ofta lindra och om möjligt bota sjukdom. En lika grundläggande yrkesetisk princip är att vi som blivande läkare aldrig ska frångå principen om människors lika värde och aldrig utsätta en patient för diskriminerande behandling eller bemötande. Är dessa principer inte värda att motsvaras av svensk lag?

Vi som vårdpersonal är idag enligt lagen bara skyldiga att ge **akutvård** till papperslösa. Huvudregeln är sen att den papperslöse patienten **själv** måste täcka de **fulla kostnaderna** för vården. För en **papperslös** kostar bara ett läkarbesök mellan 1400 och 2000 kr, en förlossning cirka 21.000 kr och en hjärtoperation ungefär 100.000 kr.

En av dessa papperslösa är Maria.

Några månader in på sin graviditet började hon känna sig yr och orkeslös, men på mödravårdscentralen fick hon ingen hjälp eftersom hon inte hade råd att betala. I trettionde graviditetsveckan hade Marias tillstånd försämrats akut och man tog emot henne på sjukhuset.

Där konstaterades en långt gången havandeskapsförgiftning och Maria förlöstes med akut kejsarsnitt. Den lille pojken föddes gravt tillväxthämmad och krävde avancerad vård på avdelning för tidigt födda. Maria överlevde, men drabbades av komplikationer i form av blodpropp i benet, vilket krävde **lång** och **dyr** efterbehandling.

Svensk sjukvård för papperslösa styrs av lagar som strider mot FN:s konventioner om de mänskliga rättigheterna och detta har kritiserats av FN:s särskilda rapportör för rätten till hälsa Paul Hunt.

Rätten till hälsa är någonting som vi förbundit oss att respektera genom undertecknande av ett flertal FN-konventioner om mänskliga rättigheter. Tillgång till sjukvård är inte någonting man **förtjänar** genom medborgarskap eller betalning av skatter. Inte heller **förlorar** man den rätten genom att bryta mot lagar. Det är en mänsklig rättighet som vi alla har inneboende i oss, i egenskap av **människor**. Vilket rimligt argument kan finnas för att vår vän Gholem Hussein Salehi, som vi hörde tidigare, eller Maria, som jag nyss berättade om, skulle ha mindre mänsklig rätt än andra människor i Sverige?

Migrationsminister Tobias Billström har tidigare sagt att: "Människor som följer lagarna får rätt till vård och så får vi ha en fortsatt diskussion om de som inte följer lagarna". Vilka människor är det då ministern pratar om? Är det mördare eller andra grova brottslingar ministern vill att jag ska vägra den vård jag ger andra människor? Nej, **självlklart** har ju även dessa människor rätt till vård. De människor jag idag förväntas bestraffa med utestängning från vården är dom personer som bryter mot utlänningslagen, genom att befinna sig i landet utan tillstånd.

Papperslösas röst i samhället är inte stark. Än mindre de sjuka papperslösas röst. Hur många har till exempel hört talas om lilla Sabina, som tre år gammal och med flera dagars hög feber till slut togs till en vårdcentral av sina föräldrar. Receptionisten nekade dem vård om de inte först betalade **1 500 kronor**. Familjen hade inte råd och Sabina skickades hem utan undersökning. I den stunden bröt Sverige mot FN:s konvention om barns rättigheter - **igen**. Inte ens papperslösa **barn** har rätt till vård på lika villkor som övriga barn i Sverige, om de inte tidigare sökt asyl.

Migrationsministern tycker det är helt i sin ordning att papperslösa nekas vård och han vill att vårdpersonalen ska ställa upp på det. Men det är vi många som aldrig kommer att göra! Det finns **andra** institutioner med uppgift att förverkliga Sveriges migrationspolitik; migrationsverket, domstolar, polisen – men **aldrig sjukvården!**

Nuvarande lagstiftning är inte bara en kränkning av **våra patienters mänskliga rättigheter**, det är också en kränkning av **vår yrkesetik**. Vi är många vårdstudenter och vårdpersonal i Sverige som vägrar finna oss i detta och vi kommer att fortsätta kämpa, sida vid sida med våra papperslösa och asylsökande patienter, tills **inhumaniteten** lämnat våra sjukhus!

Ge papperslösa och asylsökande rätt till vård på lika villkor som för övriga invånare i Sverige!

Tack för er uppmärksamhet.